

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenként háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhastós sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bérletdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatálnál kezelik.
A nyilvántartási czikkok sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás A „K. KÖZLÖNY” jul.—decz. folyamára.

A „K. közlöny” szellemi működését jövőre is az eddig bevallott irányban s az ekkorig körülötte csoportosult szellemi erők közreműködése mellett folytatván, mintán már a jelen félév eltűnő felében van, tisztelettel fordulunk az olvasó közönséghez, hogy előfizetéseiket jelen hó végéig megújítani sziveskedjenek.

A kül- és belpolitikai körülmények éppen nem képesek arra, hogy a közönségben valamely feltűnő érdekeltséget keltsenek, de végre is egy értelmes ember sem lehet közömbös a napok történelme iránt, s a napi irodalom kiválólag abban bírja soha meg nem szűnhető fontosságát, mert az a közönséget folyvást a világ politikai baladásának színvonalán tartja.

A napi irodalom minden művelt ember élet-szükségévé vált, s már régi a mese az öreg német tábornokról, ki három napig nem kapván az „Augsb. Allg. Zeitung”-ot, végre ajúlásból ájúlásba esett türelmetlensége miatt.

A hírlapokat megszokjuk mint legbensőbb barátainkat, s nem könnyen válunk meg tőlük, míg a gondolkodásmódunkkal összhangzó tiszta jellemet bennök feltaláljuk.

Olvasó közönségünknek mindig tapasztaltuk a megszokás és részvétét, s szinte jogosítva érezzük magunkat jövőre is erre számítani.

Előfizetési ára:

Egészévre	12 forint.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „

Az előfizetési pénzek kiadónk Stein János középütczei könyvkereskedésébe bérmentve küldendők, hol a lapok pontos szétosztásáról gondoskodva van.

A „K. Közlöny” szerkesztősége.

Párhuzamok.

I.

Hogy a n.-várad-bodjai fővonal koszlár-fehérvári és kis-kapus-szebeni mellékvonalai-val a bel- és külérdekeknek minden tervezetek közt leginkább megfelel: ez röpiratokban és hírlapok mezején már gyakran elősoroltatott, minél fogva

1) A nemzetgazdasági érdekekre nézve egyszerűen utalunk a mellékelt térképre, melynek közlésében egyedüli célunk egy tekintetbe kimutatni, mennyire kétségtelen azon ismételve elősorolt tény, miszerint a n.-várad-bodjai vonal Erdély szívébe megy át a leg-hosszabb vonalban, míg az arad-szeben-vöröstoronyi, nemkülönben az arad-szeben-brassó-bodjai, Erdélyt széleiben csak beszegi mint valamely zsebkendő.

E célzt tartva szemünk előtt az említett térképben, csak is Erdély határait és a két vonal irányát jeleltük ki.

2) A stratégiai érdekeket illetően, utalunk a hadügyministeriumnak 1860-ban kelt, már többször közölt hivatalos átiratára, mely az eleibe terjesztett három tervezet közül határozottan a nagy-várad-bodjait ajánlja, ellenben az arad-vöröstoronyit tartja a leg-céliránytalanabbnak.

3) A világkereskedelmi érdekekre nézve, utalunk bármely nagyobb területű

térképre, mely kimutatja, miszerint egy szolnok-n.-várad-segesvár-bodza-galaczi vonal hasonlíthatatlanul rövidebb egy szolnok-arad-szeben-vöröstorony-bukurest-galaczinál, már pedig világkereskedelmi érdekekben a Magyarhon és Erdély területén átvonulandó vasutat — józan számítás mellett — nem lehet sem Csernavodával, sem Ruscsukkal egybekötni, mintán e vonal közvetlen elhivatása abban áll, hogy az európai hálózatot Galaczezal bozza kapcsolatba.

Mire nézve utalunk Becke lovagnak többször említett két röpiratára, melyben igen érthetőleg kimagyarázza, miszerint egy Magyarhonon és Erdélyen átvonuló vasut, mely per Csernavoda-Küstendze, vagy Ruscsuk-Várna vagy Ruschuk-Adrinapoly, Konstantinápolylyal köttetnék egybe: az atlanti és földközi tenger verserjét kiállani képes nem lenne, következésképp e vonalt Galacz felé kell vinni, melynek mellőzésében a Dunafejedelemségek sem egyezhetnének meg soha.

Hogy ily előnyök mellett a n.-várad-bodjai félrevetessék, s helyette egy silány arad-szeben-vöröstoronyi, vagy arad-szeben-brassó-bodjai léptessék életbe: ennek tulajdonképp semmi értelme.

A Bischofsheim által beadott terv szerint Szeben a nagy-várad-bodjai vonallal egybe lenne ugyan szárnyvonal által kötve, de ez, mint látjuk, nem elég. Vannak nagy befolyású urak — köztük erdélyiek is — kik minden áron igyekeznek kieszközölni, hogy Szeben fővonalat nyerjen.

Azonban ha mindjárt el is kellene Szebent egy fő vasuti állomással látni, ebből meg koránt sem következik, hogy a szebeni fővonal Brassót elkerülje s még kevésbé, hogy Szebent okvetlenül Araddal kellene egybekötni.

Ha egy osztrák vöröstoronyi vonal által az orsova-bukurestít csakugyan meg lehetne akasztani — miben részünkről igen is kétkedünk — úgy e célra épp úgy föl lehetne használni a n.-várad-fehérvár-vöröstoronyit, mint az arad-fehérvár-vöröstoronyit; s mintán e tervezett két vonalról Szebennél összpontosul s azon túl egész Vöröstoronyig egyestülve van: a kérdés abban rejlik, melyik felől meg az arad-fehérvári és n.-várad-fehérvári vonalok közül inkább a közérdekeknek? mely tekintetben kétségen kívül a n.-várad-fehérvárit illeti az elsőség. Ugyanis

1-ször Nemzetgazdasági tekintetben

a) A n.-várad-fehérvári vonal mellett közvetlenül vagy legfeljebb egy mértőldnyi távolságra fekszik ezer léleknel népesebb város összesen tizeneggy, melynek összes népessége tesz 70,668 lelket.

Az arad-fehérvári vonalban fekszik ily categoriájú város hasonlólag tizeneggy, de ezeknek népessége tesz . . . 49,352 lelket.

Különbőség 21,316 „

E jelentékeny differencia nagyra nő, ha csak az erdélyi városok vétetnek tekintetbe, ugyanis a n.-várad-fehérvári vonalban fekszik erdélyi fennebbi osztályzatú város tizeneggy . . . 49,872 lélekkel

Az arad-fehérvári mellett négy 13,412 „

Különbőség . . . 36,460 „

És így a n.-várad-fehérvári vonalban fekvő erdélyi városoknak népessége több mint háromszorosa nagyobb.

Már pedig a méltányosság hozza magával, hogy mintán Magyarhont már egész vasuti

*) Nem tartván célirányosnak sem Erdély területét kisebb térképben közölni, sem e hírlapoz nagyobb térképet mellékelni: kénytelenek voltunk a fennmeltített székhelyek kijelölését mellőzni.

hálózat borítja, a legelső s századunk folyta alatt hihetileg egyedüli erdélyi vasut irányának kifejezésében az erdélyi érdekekre fordítassék főfigyelem; s hogy Magyarhon e tekintetben is méltányossággal viseltetik Erdély irányában, mutatják a magyarhoni hírlapok, a pesti gazdasági főügylet, főkanzellár Forgách, Zichy Ferencz, Edmund, Károlyi György grófok, Eötvös József báró s több nagy tekintélyű magyarhoni urak föllépései, kik s melyek mindnyájan a n.-várad-bodjai fő- és szárnyvonalok mellett nyilatkoztak, s működtek.

b) Erdélynek legtermékenyebb környékei, a Maros-vidéke Szász-Régenen, az Aranyos-vidéke Tordán, és a Küküllő-vidéke Segesváron alól.

A Maros melléke Szász-Régentől Vajdaszegig közvetlenül, Vajdaszegtől Fehérvárig közvetlenül a n.-várad-fehérvári vonal vidékéhez tartozik.

Az Aranyos mellékének említett termékeny vidéke, hasonlólag a n.-várad-fehérvári vonal mellett fekszik közvetlenül.

A Küküllő Fehérváron felül szakad a Marosba Koszlár mellett, mely a nagy-várad-fehérvári vonalnak egyik állomása leendő, és a Küküllő vidékének raktárul szolgáló azon esetre, ha a n.-várad-fehérvári vonal — minden okszerű számítás dacára — nem a Küküllő völgyén át, hanem Szász-Sebes Szerdahely felé köttetnek egybe Szebennel.

Az arad-szebeni vonal, ha mint tervezett Szász-Sebes-Szerdahely felé vitetik Szebent, az Fehérvárral csak szárny-vonalat alkotna egybe, a Küküllő völgyét egészen elkerüli.

Koszlár nem esik ugyan messze Fehérvártól, azonban néhány krajczárral mégis többre kerülne minden köből búza szállítása, ha azt a helyett, hogy Koszláron a n.-várad-fehérvári vasutra föltétessék, tengelyen kellene a fehérvár-ardi vonalhoz vitetni. Már pedig Koszlár Szolnokhoz épp oly messze van Arad, mint N.-Várad felé, minek legegyszerűbb bizonyossága azon közönségesen tudva levő tény, miszerint N.-Enyedről mindenki Kolozsvár felé, ellenben Fehérvárról Arad felé utazik Szolnokon át Pestre. Koszlár pedig N.-Enyed és Fehérvár közt körül belől egyenlő távolságra fekszik.

Az Aranyos vidéke egy arad-fehérvári vonaltól messze esik.

E szerint a fennevezett termékeny vidékek közül csakis a Maros völgyének egy része fekszik az arad-fehérvári vonal mellett, de mely Fehérvártól Zámig fél annyit tesz, mint a Fehérvár-Szász-Régen közti Maros vidéke. Zámán alól e folyam völgye igen megkeskenyedik, mely délféle messze benyulik Magyarhonba.

Van Erdélynek még egy más gabna termő vidéke, mely nem oly termékeny ugyan, mint az említett folyók mellékei, de nagy kiterjedésű fogva Erdély magtárának szokott nevezetn. Ez a mezőség, mely Kolozsvár, Szamos-Ujvár, Szász-Régen, Maros-Vásárhely és Torda közt fekszik.

E nagy kiterjedésű gabna termő vidék a n.-várad-fehérvári vonal környékéhez tartozik, és az arad-fehérváritól igen távol esik.

c) Az Erdély és nyugati Európa közt létező forgalomnak életerét a Kolozsvár-Csucs-Nagy-Várad, és Fehérvár-Zám-Arad közti országutak képezik. E két párhuzamos vonalok közt egy jelentékeny út sincs, mely Erdélyt Magyarhonnal egybekötné.

E tekintetben Kolozsvár és Fehérvár északi és déli Erdélynek gyűlpontjait képezik. Hogy a kolozsvár-n.-várad-i országúton ha-

sonlíthatatlanul élénkebb forgalom létezik, mint Fehérvár és Arad közt, az egy kétségre hozhatatlan tény, minek oka egyfelől azon körülmény, miszerint Erdélynek azon része, mely nyugati szállítmányait Kolozsvárra viszi, jóval nagyobb, mi felől könnyen meggyőződhetünk, ha Szász-Régentől Kolozsvárig egy vonalt képzelünk. E vonal mellett mindkét oldalról igen szép vidék terül el; míg ellenben a brassó-szeben-fehérvári országút Erdély szélén vonulván át szébbeli havasok alján, dél felől ugyiszólva semmi vidékekkel nem bír. De

másfelől a fehérvár-ardi országútnak forgalmát igen apasztja az e két város közt folyó Maros, mely itt Erdély minden folyói közt a legnagyobb.

Az Erdély és Magyarhon közti forgalomnak jelentékeny részét építő faanyagok, s gabna szállítások teszik Kolozsvár és N.-Várad közt e czikkok tengelyen szállíthatnak, míg Fehérvárról Aradra — kivéve a Marosnak rendkívüli lepadását — egy szál deszka, egy mázsa s sem vitetik szekeren, hanem tutajon és hajón. De e mellett újabb években jelesen az idén igen sok gabna is szállított Magyarhonba a Maroson.

A főbbiek közül kitetszik, miszerint az ország nagyobb részét érdeklő a fehérvár-nagyvárad-i vonal, mint a fehérvár-ardi, és hogy e nagyobb rész inkább is reá van egy vasutra szorulva. Következésképp nemzetgazdasági tekintetben, a n.-várad-fehérvári előnyösebb.

2) Világkereskedelmi tekintetben. Ez érdekek is a n.-várad-fehérvári vonal mellett szólnak.

Magyarhonnak egy része sincs közlekedési utakkal oly jól ellátva mint a Bánát. A Maros, Tisza, Duna, a Béga csatornája az aradi és báziai vasutak mindnyájan szolgálatára állnak, következésképp a Bánát legkevésbé van egy erdélyi vasutra szorulva; míg ellenben a n.-várad-kolozsvár-fehérvári vonal oly vidékeket nyit föl a világkereskedés számára, melyek — kivéve a N.-Várad közelében fekvő helységeket — az európai piacok előtt még mindig terra incognitát képeznek.

3) Jövedelmezési tekintetben.

Mintán a fehérvár-n.-várad-i vonal környékében esik Erdély legtermékenyebb vidékeinek nagyobb része; mintán e vonal hosszában nemcsak Erdélyt véve, hanem általánosán a városok összes népessége jóval nagyobb, mintán a fehérvár-kolozsvár-n.-várad-i országúton hasonlólatlanul élénkebb forgalom létezik; mintán e vasut minden más közlekedési utaktól izolálva van: ez előzményekből önként következik, miszerint egy fehérvár-kolozsvár-n.-várad-i vasut nagyobb és biztosabb jövedelmezésre számíthat, mint egy arad-fehérvári, annyival inkább, mivel az erdélyi Al-Maros szabályozása nem késhetik soká; mintán a mivelt Európában nincs reá példa, hogy oly nagy folyó, milyen Fehérvár és Arad közt a Maros, őskori szabálytalanságában meghagyassék.

Nem kell mást tenni, mint azon összegnek, mennyiben egy arad-fehérvári vasut kerülne, egy tízedrészét néhány vizalatti sziklagát szétszaggatására fordítani, és a gőzhajók azonnal átvendik az Arad és Fehérvár közti közlekedés fentartását.

Mikor aztán az alig letett vasút-pántjait újra föl kellene szaggatni, mert valamint jelenleg a sőshajók és tutajok egy arad-fehérvári vasut kedviért, olcsó szállításaikkal bizonyosan föl nem hagynak, úgy szabályozás után a marosi gőzűsöket azt még kevésbé teendik.

Mely versenyből e vasut csak is az által menthetik meg, ha a Maros szabályozása — ez okból — időről időre elhalasztatnék, mi nemzetgazdasági tekintetben nem lenne a leg-helyesebb eljárás.

4) Stratégiai tekintetben.

A hadügyministerium fenemlített hivatalos átiratában az arad-vöröstoronyi vonalt nemcsak azért vetette félre, mivel Vöröstoronynál végződik, hanem azért is, mivel Aradnál kezdődik, minek legbiztosabb bizonyossága a nevezett ministerium említett összes véleményadására, melyben az arad-fehérvár-küküllővölgy-bodzaizt is felvetette, és helyette a nagyváradi-fehérvár-küküllővölgy-bodzaizt ajánlotta.

A nagyváradi-fehérvári vonal ellen — mely vetélytársa fölött annyi előnyvel bír — két ellenvetés szokott tétetni.

Először: hogy több és nagyobb technikai akadályok által körüvezetett, mint az arad-fehérvári. (Folytatása következik.)

Az erdélyi reform anyaszentegyház közzsínata jun. 10-kén.

Szükségesnek tartjuk a közzsínatnak a successio tárgyában hozott határozatát, mint fontos okmányt szóról szóra közölni.

16. sz. Közzsínatunk az egyházmegyék e feladatait megolvassa, úgy szintén a jelenlevő esperesek által egyházmegyék e tárgyra vonatkozó és előszóval tett nyilatkozatait ki hallgatva, e fontos és nagyhorderejű kérdést minden oldalról megvitattán, következőben alapodik meg: noha átlátja a nagy szükségét annak, hogy anyaszentegyházunk kormányzata képviselői alapon újul szerveztessék (a mint már az egyes egyházak presbyteriumaival meg is van kezdve), és ezzel összhangzólag a közfőjegyzőnek püspökségre következőse elkötelezzék; mindazonáltal, mivel a 90-dik canonban meghatározott püspök választás módja jelen viszonyaink között már többé nem alkalmazható, új és az egész szervezettel összhangzó szabályokat pedig csak azután lehet hozni, mikor anyaszentegyházunk kormányzat testületei újul lesznek szervezve; továbbá minth a törvényhozás szellemével nem tartja megegyezőnek törvényt hozni, vagy meglévő eltiltást valamely különös alkalomból és az alkalmazási érdekek behatása alatt, miután a mlgs egyházifőtanács és a közzsínat közös megegyezésével hozott törvény egyoldalul csupán a közzsínat által el nem törölhető; a mlgs egyházifőtanács pedig a közfőjegyzői választásra nézt fenálló és másfél-

százados gyakorlat által megerősített törvény egyik részét már teljesedésbe vette, mikor a kijelölést a közfőjegyzőségre megtette, és így a törvény másik részének végrehajtása, a közfőjegyző megválasztása áll a közzsínat előtt: a közfőjegyzőnek püspökségre következőse eltiltását az általános szervezésre hagyja; most a közfőjegyzőt 150 éves törvényes gyakorlat szerint successioval, azaz úgy választja meg, hogy püspökünk halálakor, minden választás nélkül ennek hivatalába lépjen. Erdélyi ref. anyaszentegyházunk autonómiájának nagyobb biztosítékát látván ez idő szerint a közfőjegyzői successio megtartásában, mint annak eltörlésében.

Ezzel összefüggőleg az egyházmegyék képviselői alapra fektetése tárgyában hozott határozatát is tájékoztatás s illő figyelembe vétel végett hasonlóképpen ide iktatjuk:

20. szám. Közzsínatunk is teljesen osztja a szervezésre kinevezett bizottságnak a mlgs egyházifőtanácsról is elfogadott véleményét. Ebből kifolyólag elhatározza: készítsen minden egyházmegyének részletes és kimerítő tervet arról, mi módon és minő elemekből óhajtaná az egyházmegyei testületeket képviselői alapon újul szerveztetni, szem előtt tartván a mlgs egyházifőtanácsról kimondott költségkímélést. E tervet küldjék be a részletes zsinatok legkésőbbre jövő 1865-dik év aprilise végeig főt. püspök afaához, ki is e tervet lehető összesítésével készítendő és a jövő évi közzsínat elébe terjesztendő új terv készítésére kinevezett bizottságot összehívandja. E bizottság tagjai főt. püspök afa elnöke alatt báró Bánfi Dániel, báró Kemény Domokos, mlgs Ince Mihály urak és marosi esperes Péterfi József, enyedi esp. Basa Mihály, dézsi esp. Almási Sámuel afaai, tollvivő lévén a közfőjegyző.

Jun. 10-én szünyegre jövőn a kolozsvári partialis szék személyzeti szervezete, hol kifogás volt Nagy Ferencz- és Szász Domokosra nézve azon elvből, hogy a vő ipjával együtt egy széknek nem lehet, úgy az udvarhelyi egyházmegyére nézve is felhozaték hogy ott az esperes vejével és fiával a jegyző fiával együtt ülnek egy törvényszék, s csaknem az egész szék rokonokból alakult. Erre nézve Nagy Péter közfőjegyző és Kis Pál esperes általános szabályt kérnek határozatni. E tekintetben az egyházi törvényszék méltósága érdekében a közzsínat szabályul meghatározza: „Apa fiával, testvér testvérel, ipa vejével együtt egy széknek nem lehetnek.” A zsinat egyen. kerületi mesteri kezezet. reajok rótt 3 rész illetékből 2 részt elengedni kér azon okból, mert a zilahi iskolára is nagy mértékben igénybe van véve a segedelem, s a nép nem győz fizetni; hasonlólag a dézsi püspöki egyház is az elmaradt hátralek elengedését azok okból kérelmezi, mert egy leány nevelődt állit, s az egyházi építmények pénz-

tárát kimerítették; hasonló leszállítás és engedély káros példaadás lévén az úgy határozat eredményezné, ez okból kérésüknek hely nem adatik.

E gyűlésben is több magán ügyeket illető kérelmek tárgyalattak, jelesen papok és egy egyházak közti surlódások, de ezek a nagy közönséget nem érdeklik. Megemlítést érdemel azonban az etédi egyház folyamodványa, melyben köz segély-kérésre engedélyt kér Magyarországra is kihatolag, hogy egy 4 osztályu elemi iskolát alapítson 1,600 frt alapja már e célra készletben állván! A zsinat örvend ugyan az iskolák szaporodásának, de a kéregetést e tekintetben most célra vezetőnek nem tartja, s inkább óhajta a jó néposkolák szervezését hasonló helységekben.

A holnapi gyűlésben a pap választásra nézve az egyházmegyei véleményei számba vételére s terv készítésére Zeyk Károly elnöke alatt kinevezett bizottmány munkálata kerül szünyegre, s e tárgyan felmerülőndő nézeteket s történetű megállapodást szintén közölni fogják e lapok.

Zömlén.

Helyreigazítás.

A „Kolozsvári Közlöny“ folyó évi június 11-iki számában, az erdélyi reformata anyaszentegyház közzsínata június 9-diki üléséről, két nevezetes tárgyról van elferdített tudósítás, mit helyreigazítani a t. cz. szerkesztőség töl tisztelettel kérek.

Egyik: Iratik, hogy a ref. püspök, a magyarbani helytartó tanácsától véleményadásra szollitattik fel a Magyarbhoz szakadt partium, főleg a Szilágyság vegyes házassági s elválási kérdéseit illetőleg, hogy addig is, míg ezen ügy országgyűlésiég eldőlné, az erdélyi Magyarbhoz szakadt részek házassági ügyeiben intézkedhessék.

Ebből még egy betti sem igaz; ilyen forma rendelet a helytartó tanács, az erdélyi püspökhöz nem küldött, hanem mivel egy bizottság van kinevezve tervet dolgozni arról, mi törénjék a visszakapcsolt részekben a vegyes házasságokból születendő gyermekekkel azoknak vallására nézve, minthogy e tekintetben az erdélyi törvények a magyarbaniakkal nem összehangzó: vélekedés kerekítik a püspöktől e tárgyra nézve. Mire a közzsínat azt határozta, hogy a püspök e tárgyan leendő vélekedését a méltóságos egyházi főtanács utján terjeszse fel a helytartó tanácsához.

Másik: Ugy nevezett nevezetes tárgya vegyes házasságoknál, az elválás kérdése. Erre nézve anyai igaz: elékerült egy, a catholicum forumon elválasztott vegyes házassági per, ez, az alszékre visszautasított. A mi a birlapban iratik, az, ez alkalommal beszéd tárgya volt ugyan, de jegyzőkönyvből ebből egy betti sincs írva.

Kár tudósítanak itt helyben, ilyen ferde

tudósításokat adni be közzsínatunkról. És ha ez itt megtörténik, akkor nem lehet csodálkozni azon, a mi a „Pesti Napló“ jun. 10-iki számában különféle cime alatt kijött, melyben, hogy a Kálvin ünnepe a közzsínat megnyitásával együtt megtartott, a püspök könyörgött, t. Nagy Péter prédikált — annyi igaz — de a mi a gróf Teleki Domokos palotájáról iratik, valamint az, hogy a gróf Mikó lelkes pohárköszöntése után a zsinat tulajdonképi tárgyai következtek: ez több mint nevétség.

Jó lenne tudósító urnak, hogy ha közzsínatunkról ezután is valamit közölni akar, azt a jegyzőkönyvből írni ki, *) mert így nem adatnának ki a Kolozsvárt tartott zsinatról, éppen Kolozsvárról, álomban látott határozások, a tanácskozás folyama alatti beszélgetések. Kolozsvárt, június 12. 1864.

Bodola Sámuel,
reform. püspök.

Szebeni dolgok.

N. Szeben, június 11.

Ma azon „nevezetes“ dolog történt, hogy az itteni tartományi gyűlés mai ülésében végre egy „székely követ“ is megjelent, egyike azoknak, a kik az utolsó választás alkalmával a szavazók bizalmát megnyerték és az Berecz követe, Gábor, a ki a fogadalmat letette, s hangos éjlenekkel üdvözöltetett.

Az utóbbi ülésről szerkesztett jegyzőkönyv felolvasása és helybenhagyása után elnök közlé, hogy a királyi biztostól három irat érkezett hozzá, melyeknek tartalmát közölni kívánja a gyűléssel.

Az elsőhöz azon törvényjavaslat van mellékelve, miszerint az ideiglenes tartományi gyűlési rendtartás 75-dik §-ye módosíttassék oda, hogy a gyűlés minden tagja, tehát a királyi hivatalosok is, (a kik eddig nem kaptak napi díjt) ezután vonjanak 5 forintot napunkint, és pedig nemcsak a gyűlés folyama alatt, hanem ennek elnapolása esetében is, ha valamelyik bizottmányba kinevezettetnek. Ezen kívül a gyűlés minden tagja utazási költségül minden mértöld után kapjon egy forintot oda- és visszautazás alkalmával egyiránt, s ez legyen már az ülésfolyamra érvényes. Ezen törvényjavaslat az illető bizott-sághoz utasítottat előleges megvitatás végett.

A kir. bizos második és harmadik irata kel Gmundenből június 7-ről, s törvényjavas-

*) Nyilvános gyűlésekről a csupán jegyzőkönyv utáni közlés igen kis figyelmet keltene. És a jegyzőkönyv később is készülve el, a gyűlés közlése késnek, miről a közönség nagy figyelemmel s mielőbbi kíván értesülni. A tudósító a gyors közléseket eshetik apró tévedésbe, kivált oly gyűléseken, hol a tudósító részére külön asztalról nem gondoskodnak; az ily tévedést azonban az illetők mindig helyreigazítják. És bizonynyal jobb egy kis hiba, mint a közöny. Szerk.

TÁRCZA.

AZ ERDÉLYI SZÁSZOK MAGATARTÁSA

1860 october 20-dika óta.

Történelmi vázlat

Halmágyi Sándortól.

(Folytatása és vége *)

A mart. 19-i ülésben tárgyalattak a comes-választás kérdése, Felirat határozatott, hogy 6 Flge engedné meg, miszerint az ispán-választás az 1845-ki dec. 31-ki rescriptum szabályai szerint történhessék. (K. Közl. 38).

A mart. 23-diki ülésben megálapított mind a felirat, mind a statutumok az adoptált reichsrath beli törvényeknek a szász földre nézve is leendő szentesítése iránt. Balomiri felszólalása folytán az illetékességi kérdés ismét vitatárgya lön. (K. Közl. 38. Herm. Ztg. 71).

A mart. 24-ki ülésben a községi szervezete terve volt napirenden. Schnell brassói követ küldött határozott utasítással folytán rosálja az egész kérdés tárgyalását. Erdélynek — ugymond — az ősbíróadalomhoz való államjogi viszonya még nincs országgyűlésileg szabatosan megálapítva, s a kormányzati szervezet ezen kérdésének megoldása előtt a községi alkotmány vélelges szervezéséhez fogni politikai balfogás lenne; a regulatív pontok, bár hiányosak, most nem bántandók; nem üdvös a mostani politikai áradat közepette lerombolni a szász községi alkotmány védbástyáit; nem szabad, hamarkodva, egy provisorium kedviért megsemmisíteni a szászok részére országos törvények és diplomák által biztosított

intézményeket, a melyeket egy második oct. 20-dika nem adna ismét vissza; általában a javaslat tárgyalása ellen s a regulatív pontok megtartása mellett szavaztat. Balomiri elismeri, hogy szükség van reformokra, de az az országgyűlés dolga, mely közelebből új alkotmányt kell hogy létrehozzon. Rannicher meg akarja győzni az ellenzékét, hogy nem kell várni; ő nem érti: mi köze az erdélyi országgyűlésnek „szász föld“ községi ügyeivel; a szász nemzeti gyűlés 1862 mart. 29-ki feliratában már oly álláspontot fogadott el, mely „melyenható változtatásokat“ foglal magába, s ez a jogegyenlőség elve, s ez nem csupán phrasiss gyanánt alkalmaztatott, mint ezt Eötvös a magyar országgyűlésen tette; csodálkozik, hogy éppen a románok és Brassó képeznék ellenzékét. E gyűlésben mondta ki Rannicher azt is, hogy a szász nemz. gyűlés viszonyát az erdélyi országgyűléshez úgy tekintti, mint a szűkebb reichsrathét a szélesebbhez. Voltak közös ügyek, újoncz és adóügy, s ezekben a szász nemzet az országgyűléssel mindig szintén kezelt fogott a haza érdekében s azért is, hogy ne határozzanak, de nobis sine nobis; de az embernek házi dolgába senki se avatkozhatik. Macellariu, Balomiri, Dr. Tinku, Orosz, valamennyi román követ a tárgyalás ellen szavaz. Elnök entenciája, hogy az elvi vita folytán a munkálát tárgyalása ellen heten lévén, az indítvány kisebbségben maradt (egyetlen eset), de szavazat alá bocsátja a Gull módosított indítványát. És lön újul tárgyalás és végül is határozat, mikép a munkálát tárgyalás alá bocsátatik, Gull indítványainak az illető paragrafusoknál tekintetbe vételével. Tehát mégis keresztüll vívódott az alapindítvány, mely pedig tulajdonképi kisebbségben maradt volt. (K. Közl. 40. sz. Herm. Ztg. 72. 73. 74. sz.)

A szász nemz. gyűlés felirata, melyben a bíróadalom lajthántul részében érvényes több törvénynek a királyföldre alkalmazása kerekítik,

bí fordításban olvasható a „Kolozsvári Közlöny“ 41 és 42-dik számaiban.

A következő négy ülésben a községi szervezés iránti előterjesztvény részletes tárgyalása folyt. Semmi érdekes.

A szász nemz. gyűlés felirata, mely mellett a Szebenben felállítandó szász főtörvényszéki első rangu állomások betöltése iránti hármas kijelölések felküldetnek, olvasható a „Herm. Ztg.“ 84-ik számában. Univers. szám. 552. 1862. Datum: N. Szeben, mart. 17. 1863. A megszólítás Csász. Kir. Apostoli Felső helyett, egyszerűen: „Felső! Legkegyelmesebb Császár és Ur! Ebben kimondatik, hogy a szász n. gy. ösödiktől fogva egyszerűmind főtörvényszék volt, s a gyűlés tagjai, mint a főtörvényszék tagjai, a nép által szabadon választattak; se candidato, se felsőbb megörösítésre nem volt szükség; a szász nemzet e szabad vál. jogát örökké is úgy tekintette, mint municipális alkotmánya legbecesebb gyöngyért (bizony az is volt, de már csak volt!) tekintetbe véve azonban az oly annyira megváltozott viszonyokat, a szász nemz. gyűlés örömet egész készséggel mond le minden ilyen mű sajátjogról, hogy az állami intézvények lehetőleg egy alapra legyenek fektethetők. (K. K. 44. sz.)

A brassói tanács és kommunitás martius 27-ki ülésében — a „Kronst. Ztg.“ szerint — határozatott, hogy a szász nemz. gyűlésben levő brassói követeknek újabb utasítás küldessék, miszerint a községi törvény feletti részletes vitában ne vegyenek részt. Ugyan-ezen ülésben határozatott, hogy nyújtassék be tiltakozvány azon eljárás ellen, miszerint a sz. n. gyűlés a Reichsrathban hozott törvényeket fogadott el határozatilag. (K. Közlöny 41. sz.)

Brassó vidékének april 14-én tartott gyűlése szintén igen figyelemreméltó. Ebben olvastattott a szász ispánhelyettesnek rendelete, melyben a vidék által a követek újabb utasíthatása végett kért időhaladék megtagadtatik, s melyben a vidéki gyűlésnek mart. 31-i határozata egy emlékirat szerkesztése és a többi kerületekkel való közlése iránt roszal-

tatik. A vidéki gyűlés mely sajnálatát fejezte ki e rendelet felett, a melyben sértő módon agitációval és törvénysértéssel valódtatik, holott csak századok óta gyakorolt joggal élt. Ünnepléses óvás tétetett az ispánhelyettes ezen vádjá ellen, s egyhangulag határozatott, hogy a gyűlés nézeteit 6 Flge elibe terjeszse, s azokat a szász n. gyűléssel és a többi kerületekkel is közölje. Csupán az elnök jelentett különvéleményt.

Az emlékiratban (mely olvasható a „Kol. Közlöny“ 47-dik számában) a szász n. gyűlés egész magatartása élesen bíráltatik különösen a Reichsrathban hozott osztrák törvények elfogadása és azon mód miatt, melylyel a szász nemz. gyűlésre felülíról, s különösen az elnökség által befolyás gyakoroltatik; a vidék közönsége tiltakozik, hogy az ősi jogok ne áldoztassanak fel, s a sz. n. gyűlés általában szünjék meg már nyakrafőre oly törvényeket alkotni, melyek nem okvetlen szükségesek, s melyek természetüknél fogva nem is a szász földre alkalmazottak stb.

A szász nemzeti gyűlés april 28-án fejezte be a községi alkotm. szervezés iránti javaslat részletei felett való tanácskozásiakat.

Az 1863. april 30-iki ülésben az igazságszolgáltatási ügy iránti munkálát felett megkezdődött a tárgyalás. Schnell brassói követ ekkor is felszólal, hogy jobb ebbe egyáltalában nem elegendő, hadd igazítsa az országgyűlés; meg kell óvni az erdélyi jogélet egységét; az országban levő népek közelebb állanak hozzánk, mint a lajthántulak. Helyettes-ispán „nem akar“ már elhatározott dolgok újbólvítására visszatérni. Erre Köhalmi külön véleményét jelent. Medgyes szintén. Valamennyi román követ dettó. De mit se ért. Az elnök azonnal részletes tárgyalásra bocsátotta a kérdést. (Herm. Ztg. 103. K. Közlöny 54.) A következő ülésben a részletes tárgyalás folyt.

Azóta több ülést a szász nemzeti gyűlés nem tartott.

*) Lásd a „K. Közlöny“ 1. 2. 4. 6. 8. 10. 13. 17. 19. 36. 42. 50 54. 60. 64. 65. és 67-dik számait.

latokat tartalmaz az urbéri kárpótlási alap és az országos alap hozzávetőleges szükségleteiről 14 óra 1864 végeig számítva. Az első törvényjavaslat szerint az urbéri kárpótlási alap nem fedezett részére az addó minden forintja után $7\frac{1}{2}$ kr adópótlék, s a másodikakat illetően $4\frac{1}{2}$ kr pótlék kívántuk. Mind a két törvényjavaslat egy újonnan választandó ügyvezető pénzügyi bizottsághoz határozottan áttétetni előleges megvitatás végett.

Ezzel elnök felolvassa a pénzügyminiszternek a főkörmányszék által hozzájuttatott feleletét azon interpellációra, melyet ő (Groisz) és több társa a Reichsrathban tett az abrudbányai bányabérek behajtása tárgyában. Saját indítványára, határozata a gyűlés, hogy e felelet közöltesse az abrudbányai bányamivelökkel, miszerint ez ügyben további lépéseket tehesse.

Florian követnek, a ki a besztercevidéki határvillongás kiegyenlítése végett kiküldött udvari bizottság tagja, hosszabb vita után négy heti szabadság adatott meg.

Ezután ártették a napirenden levő törvényjavaslat 2. §-lyének tárgyalására, mely szerint a legf. törvényszék elnökének és tanácsosainak kinevezése ő Felsége jogában marad.

Moga az előterjesztvény formulázására szavazt az azon bizalommal fogva, miszerint hiszi, hogy ő Felsége tekintetbe veendő az országban élő nemzetiségek óhajait.

De kir. hivatalos Koronka nincs meg elégedve e cikkely szerkezetével; nem akarja ugyan korlátozni a fejedelmek jogait, a mint azok a leopoldi diplomában és az 1791-diki 20 és 21-ik törvényekkel körülírva, s óhajtja, hogy e cikkelynél határozatassék, miszerint a legf. törvényszék tanácsosait ő Flge az országgyűlés által kijelöltek közül nevezzék ki. Ha jól van értesülve, a kir. főkörmányszék is ez értelemben nyilatván véleményét, s e körülmény az országban nagy megnyugvást idézett elő. E tekintetben az országgyűlés a legjobb közvetítő az ország és korona közt s választásai a bizalom kifejezését képeznek. A felelősség is egy rossz választás esetében nem annyira a kormányt, mint az országgyűlést érni s a korona fényéből semmit se vonna le. E hosszabb és szónoki erővel mondott beszéd a ház által sok tetszésnyilvánítással fogadtatott. Indítványa tehát elégséges támogatott és pedig román részről is Domzsa által.

Ellene beszélt előbb a kormány képviselője, s aztán b. Friedenfels, a ki különösen azt emelte ki, hogy régebben is nem mindig töltött be minden főhivatal választás útján, a mint ez p. o. az udv. kancellár állásával történt és az udv. tanácsosokkal. Régebbi országgyűlések is tekintetbe vették a megváltozott körülményeket; az 1791-diki országgyűlés a régebbi nemzetekénti szavazás helyébe a személyes szavazatot (personal-votum) hozta be. Kéri tehát a kormányt, előterjesztvény cikkelyének elfogadását, a mi, szavazásra kerülve, határozattal is emeltetett.

A 3 dik §-hez, miszerint valamennyi állás csak is erdélyiekkel fog betölteni. Mán azon jobbitvánnyal járul, hogy az az ország bevett 6 vallására való tekintettel történjék, mely indítványt a románok támogatatt; ellenben:

Schmidt szász ispán megámadta, azon szempontból indulva ki, hogy az igazságszolgáltatásnak semmi köze a nemzetiségekkel és vallásokkal. Földolga a képeket, s a mi ezt illeti ő Flge az állások betöltésénél tekintettel lesz a nemzetiségekre és vallásokra is; de valakit csak azért nevezni ki tanácsosnak, mivel e vagy ama valláson van, ezt kívánni nem lehet.

Fogarassy éppen nemzetiségi és vallási szempontból támogatja az indítványt. Ő a magyar szövegben az „erdélyi” kifejezést igen szélesnek találja, mert Erdélynek oly lakói is lehetnek itt érteni, a kiknek nincs törvényes indigenitási joguk. Tagadni képtelen, hogy a vallásnak ne lenne befolyása az igazságszolgáltatásra, sőt ellenkezőleg ez élet minden viszonyával összeköttetésben áll az, s minden vallás híveinek megnyugvását fog szolgálni, ha egy ily tanácsban az övének egyikét látandja. (Élénk bravók a baloldalra.) Szónok egyszerűen alkalmas vett magának, díszrekeszt kiemeli, hogy az ország különböző hitfelekezetei mily békésen élnek együtt, míg más sokkal előrehaladottabb országokban a hitfelekezetek között még meghasonlás aralga.

Obert figyelmeztet, hogy a múlt évben hozott I. t. cz. által az ország minden lakója névze kimondatott a jogegyenlőség, s hogy ezen alaphatározattól nem lehet következtetlenség nélkül eltérni.

Schuller-Libloy úgy hiszi, hogy a hivatalos betöltésének talentum, képesség és érdemszerint, vallásra való tekintet nélkül kell történni. Ellene szól tehát Mán indítványának, mert senkit se szabad bolni kiváltság által kizárni attól, hogy érdemei és képességeihez méltó álláshoz juthasson; több nyelv levén, különben is tekintetbe kellend venni Erdély

nemzetiségeit, s ez meg is lesz alkalmasint a kinevezéseknél.

A kormány képviselője újból ajánlja a kormányi előterjesztvény változatlan elfogadását, biztosítván, hogy a nemzetiségekre mindig tekintet lesz.

Végül b. Salmen is Mán jobbitványa ellen szavaz, mivel — nyomond — akkor a zsidók, a kik az 1863-diki t. cz. szerint jogegyenlősítették, a hivataloktól el lennének zárva, a mi nem fér össze a XIX-dik század szellemével s a m kormány céljaival. (Élénk bravók.)

Mán még egy hosszabb beszédet tartott, melylyel javaslatát indokolta, s erre az ülés 2 órakor bezáratt.

A Maager-féle vasut indítvány tárgyalása végett kiküldött bizottság már három hosszú ülést tartott. Az első ülésben indítványozó hosszabb indokoló előadást tartott, s az alapnézetre névze teljes egyetértés jött létre. A második ülésben már részletekbe bocsátkoztak, s az első pont, miszerint a kormány megkérendő, hogy a csatlakozási pontra névze egyezkedjék előbb a román kormányval, hosszabb vita nélkül elfogadtatott. A második pontra névze is létre jött tegnap az egyetértés, mielő fogva a bizottság Brassó mellett fog szót tenni. A harmadik pont, hogy az egész ügy eldöntése bízássék a Reichsrathra, közelebbi ülésben kerülend szövegre.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Erzsébethely, május 26.

A május 21-én 1864. Erzsébethelyen a szülőkörű alföldiek föléjárására rendezett szavazati s zenehangversenyen, a megszabott áron felül többlet adományozóknak névsora: Özv. gróf Haller Jánosné 100 frt, gr. Bethlen László 40 frt, gr. Montenuvo Bathyáni Julia 40 exjea 20 frt, gr. Mikos Miklós 20 frt, gr. Grundemanne 20 frt, Ládai Ágoston főispán 20 frt, Goldschmidt Zachariásné segésvári 15 frt, Domokos János Csernátónból 15 frt, Dániel Gábor Vargyasról 12 frt, id. gr. Bethlen Gábor 20 frt, gróf Rhédey István 10 frt, b. Saguna András g. e. püspök 10 frt, b. Radák Ádám 10 frt, gr. Bethlen Farkasné 10 frt, Conte Cigala Julgosi 10 frt, gr. Haller Ferenczné 10 frt, gr. Bethlen Károly 10 frt, Zsombori Jánosné 10 frt, Schopf Adolf 10 frt, Ugron Lázárné 10 frt, özv. Simén Györgyné 10 frt, László 2 arany, gr. Kornis Ferencné 8 frt, Csiki Imre örm. katb. katonák 5 ezüst tallér, gr. Haller Oskár 1 arany, b. Huszár Miklós 1 arany, gr. Bethlen István 1 arany, Maurer Károly 6 frt, Goldschmidt Dánielné Segesvárról 5 frt, gr. Bethlen Dániel 5 frt, Gerendi István 5 frt, Borbély Károly Buncról 5 frt, Soós Lajos 5 frt, Barcsai Kálmán 5 frt, Simén György 5 frt, Kozma Gábor 5 frt, Kozma Gáborné szül. gr. Vass 5 frt, gr. Vass Ide 5 frt, b. Kemény Béla 5 frt, Kozma Irma 5 frt, Földvári Sandrina 5 frt, Simén Györgyné 5 frt, Dr. Szabó Vazul 5 frt, gr. Bethlen Farkas 5 frt, nyugalm. kapitány Kamusz 5 frt, Földvári Ferenczné 5 frt, gr. Nemesné 5 frt, özv. Lengyel Lukácsné 5 frt, Földvári Samu 5 frt, Pálfi Dénes 5 frt, Gyárfás Domokos 5 frt, báró Apor Károly 5 frt, Csongrádi István 5 frt, gr. Haller József 4 frt, gr. Lázár Vincze 4 frt, b. Henter József 4 frt, Köncei Károly 3 frt, Herberth gyógyszerész Besztercezőről 2 frt, Henter János 2 frt, Imre Manóné 2 frt, Köllönte Mózés 2 frt, Balogh György 2 frt, Török Ferenc 2 frt, Földvári Ferenc 2 frt, Seethal Ferenc 2 frt, Udvarhelyről többlettől Ugron Lázárné által 46 frt, Szebenből Kis Károly által 6 frt, Udvarhely vidékén Pálfi Dánes által 7 frt, Földvári József 11 frt, Hausenblasz segésvári kereskedő többlettől 6 frt, (utólagoson folytatni fog a később begyűltet közlésével).

Fogadja a szülőkörű alföldiek nevében a szellemi s anyagi fáradsámat személyétől több hetek óta nem kimélő, s számtalan lelkes felhívásai alapján egy oly szép összeg begyűltetését erősen kívívó lelkes idős gróf Bethlen Gáborné szül. Bethlen Klára grófnő ő nagysága az ég ezer áldásait, fogadja mls Földvári József ur s kedves nője szül. Haller Klára grófnő, egy Kozma Gáborné szül. Vass grófnő ő nagysága a szülőkörű könyvelt szemekkel mondandó halálát, melyet az egek Urához felsőhajtandnak; fogadja az egész műkedvelői tisztelt gyöngyfüzér egyetemben s egyenkint az általános megtisztelő elismerést s nagyrabecsülést, melylyel e magasztos eszme kivitelén működtek; egy újabb biztos zálogát nyújtva a társadalomnak, hogy a hol hon, emberiség s szent igaz ügy forog fenn, annak lelkes szülőit s gyöngyeit, mindig egy hervadhatlan koszoruba fűződnék, az őskü dicső nyomdokait követni, emberi képesség szerint áldozandók a haza szent oltárán. A népek geniussá kincsen áldást s szerencsét élők ösvényeire.

Öszinte köszönet Erzsébethelyi lakosok s

tántoríthatlan jó érzelmű lakóinak, kik tömeges részvétükkel az estélyt élvezetűssá óhajtá tenni; hasonlóan annak szeretett v. főbírája tks Karácsonyi János s városgazda tks Lengyel Péter uraknak, kik személyes befolyással s fáradaimaikkal a nagy táncszertmet felidézítve s kellőleg elrendezve, egy a ke reskedői kar által ingyen világítva szívesek voltak mindent díjtalanul átengedni; emberbaráti köszönet mindenkinek, ki bármi ke véssé is nem feltűnő színből, hanem öszinte szívvel s felebaráti szeretetből óhajtja segíteni, s a nagy eszme kivitelén közreműködni.

Köszönet Orendi zongora tanító urnak szíves közreműködéséért, egy azon szíves házi gazdáknak, kik szívesek voltak a vidékbeli jövő sok vendégeknél s működőknek barát-ságos hajlékot ingyen nyújtani, s vendégszeretőköt önkéntesen igénybe vétetni.

Végül az estélyt „világos viraditig” való három a tánc-ot fűszerezett vigalom rekeszté be, hol több különböző vidékről begyűlt szellem- s kelleműs szép hölgyfűzér, több hasonlóan messzeföldről, csak e zeneestélyen szót venni ide vándorolt lelkes fiatal urak vidor társaságában, a mennyire az jelen nyomasztó helyzetünkben lehető, kedélyesen mulattunk.

Kissé kíváncsiak számára feljegyeztük, hogy mindenki a szép nemzeti viseletben óhajtja az estélyt ünnepléssé várasolni; s a „vigalom rőzsáját”, nehogy egyéni fel fogásnak nevezessék?!!! miután oly szép s lelkes fűzér vala egybefonva, kijelölni hagyjuk azokra, kik a szép s megint a szép eszményi képe közt különbséget képesek tenni... remélünk közelebb folytatnati szerencsés leend a többlettől névsorát, egy a tiszta kerek összegű bevételt a rendes levelező.

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Barnucz Simon meghalt.) Az oláhok e legnépszerűbb embere ismeretes az 1848-diki mozgalmas időkből; különösen a balázsfalvi gyűlésen villanyozta fel az összegyűlt sokaságot, terjedelmes beszédben fejtegetvén azon feltevéteket, melyek alatt egyesülhet Erdély Magyarországgal, első helyen a nemzetiség biztosítását tartván szemelőtt. Midő Barnucz e gyűlésen megjelent, már nagy népszerűsége volt, mi onnan is kitetszik, hogy ez alkalommal a nép tul buzgalomból kocsijából kifogta a lovakat. Barnucz ekkor mondá a népnek: „Bajtársaim, nem szeretem, hogy miattam igát huzzatok; egy is eleget huzzátok ti a százados rabiga alatt.” Ezen időben Barnucz pap volt; 48 előtt pedig a balázsfalvi oláh közep-tanodában a bölcsélet tanára, későbbben papi hivatalát letette s külföldre ment, ismeretét bővítendő, s a bölcsélet és jogtudori oklevéllel diszítettett fel Olaszország egyik híres egyetemén. Tanulmányai befejezése után Moldovában a jásvárosi egyetem rendes tanára lett, hol buzgalommal működött; ez idén övéi látogatására Oláh-Bogdába jött, hol folyó hó 2-dikán meghalt.

— Brassóban Hubai színtársulata működik, s előadásait nemcsak a magyar, hanem a szász és oláh lakosság is nagyon látogatja.

— (Regény az életből.) Miss Pickens Anna, egy helytartó leánya, az amerikai charlestoni kastélyban nyújtott szíves segédkezet a sebesültek ápolása körül. A felügyeletére bízott katonák között egy de Rochelle nevű tiszt is volt. — Mindketten fiatalok, ugyanazon eszméért lelkesültek; — mi természetesebb, hogy a tiszt megkérte azt a szép kezét, mely őt oly gyöngédeden ápolta. Felgyógyulván, a Sumter erődbe rendeltetett, miért is a meynyegző Bonham tábornok lakásán tartatott meg. A pillanatban, melyben a lelkész a menyasszonyt az igen szóért kérdező, egy granát átszakasztá a ház födelét, a szobában explodált és 9 személyt sebesített meg, köztük Miss Annát. Az erre következő jelenet leírhatlan. Miután az első gyászos meglepetéstől a jelen voltak felocsúdtak, a megsebesülteket, a menyasszonyon kívül elvitették, a menyasszony a szoba szöngyén mozdulatlanul fektűt. Mellette a völgyény térdelt, keserűn könyvezve, s a sebből felbuzgó vérrel igyekezve megállítani. Az ott termett orvos kijelenté, hogy a menyasszony legfeljebb két óráig élhet. Midő az eszméletlenségéből felriadt, további sorsa felől tudakozódott. — „Endre, — szolt völgyényéhez, — mond meg az igazat, ha már meg kell halnom, hozzád méltón akarok meghalni!” — A fiatal katonakönyvekkel felelt, a leány küzdőve a halállal, szomorun szépen mosolygott. — Miss Anna anyja a kétségbeesés némaságával állt a boldogtalan pár mellett. — Nehány perc múlva Rochelle megszólalt: „Anna — így szolt — én is nem sokára meghalok; de óhajtánom, hogy mint nóm halj meg, még van idő, hogy az egyház áldását elfogadjuk!” — S így történt. Mire a szertartás véget ért, egy szép lélek a föld szegényebb lett, Rochelle a csatá-

ban kereste a halált, s meg is találta ezt. — Keze holttestem gőrcsően nyugodott a mellem; — ott medaillonban miss Anna egy hajfűrtjét vette magával a csatába, a halálba.

— Gr. Zichy Hermann udv. főkanclerár, — mint a „P. L.”-nak Bécsből stúrgönyözik — tegnap a bécsi polgármesteri lakomán így szolt: „Csak ha Magyarország csatlakozik Ausztriához, boldogul mind a kettő. Magyarország nemzetiségének ügyét csak öszsz-Austria gyarapodásában látom. Reméltem, hogy Magyarország képviselői nem sokára helyet foglalnak a Reichsrathban az osztrák követek oldalán.”

— Zágrábból jun. 3-dikáról írják a „Wanderer”-nek: „Az itteni befolyásosabb lapok a horvát országgyűlés összehívásának szükségéről értekeztek. Mikor még Horvátországnak független hírlapirodalma volt, s ez az országgyűlés mielőbbi összehívását sürgette, ama sugalmazott lapok ellentétnek nyilatkoztak. Azonban úgy látszik, hogy a provisorium azoknak sem tetszik, kik a várakozástól reméltek jobb jövőndöt, mert most az „Agr. Ztg.” a „Domobrán”, és „Narodne Novine” egyszerre idején levőnek találják, a közönséget az országgyűlés összehívásával megbarátkoztatni s a felől értesíteni, hogy mit vár a kormány a jövőndöt követektől. Egyébiránt a kormánykörök is megszallta az a sejtélem, hogy a legközelebbi országgyűlés is aligha nem a megelőző nyomdokait fogja követni, mert az „Agr. Ztg.” folyó hó 2-kán beavallja, hogy az országban még nagy bizalmatlanság uralkodik a kormány iránt, és sokan vannak még, a kiknek szándéka nem öszinte. A kormánylap azt mondja továbbá, hogy a közellevő országgyűlésben nem arról lenne szó, hogy Horvátország alkotmányos jogait feladja, hanem, hogy a kormányval kiegyezessék, hogy a centrumtól az öt illettó centraligyek el ne vonassanak, a mi érthetőre fordítva annyit tesz, hogy a kormány akarván minél előbb öszszehívni az országgyűlést, az pedig akarjon az ő nézeteire áttérni.”

— (Sajátosság helyettesítés.) A berlini hatóság asszonyi fecsegés következtében sajátosság esetnek jött nyomára, melyből az államügyész valószínűleg bírvádi keresetet indít. Három évvel ezelőtt egy fiatal leányka eljegyzett nővére helyett — miután ez éppen ez esküvő napján megilletőleg lebetegedett — felöltöztött s a völgyényével nővére nevében, megesküdtött. Az esküvő után letette a menyasszonyi díszet, és a beteg nővére lett a valódi feleség, most midőn a helyettesítő maga is férjhez ment, a lakadalom alkalmával némén — és sógorasszonyok szépen kifecsegték az esetet, és a dolog így a hatóság tudomára jutott.

— A Dunán történni szokott szerencsétlenségek, öngyilkossági kísérletek stb. megállítására tervben van, hogy Pest városa mentő-csónakokat állítson, de míg ez létesítenék, mindazoknak, kik a vízből emberléte kimentenek, a város részéről jutalom biztosítatik. A pesti csónakdandál is tervben van, a mentő-csónakok felállítására. Hogy ezekre Pesten csakugyan szükség van, eléggé kitűnik azon adatból, hogy a Dunagőzhajó-társulatnál szolgálatban levő Bürger Jakab hajós, mint a „P. L.” közli, 8 év alatt 149 személyt mentett ki a vízből. Ez Bürger mindeddig semmi jutalmat sem kapott és nem is tart rá igényt.

— Vámbéri Armin — a 21 nyelvet beszélő keleti utazó — egy tatár fiút hozott magával Pestre, mintegy élő bizonyosságot, hogy a magyar nyelv több rendbeli keleti nyelvekkel rokon. Nyelvtudósaink a tatár fiút többszörösen examinálják. Így Ballagi, a többi között, egy kést mutatott neki, kérdezve, hogy az ő nyelvükön miként hívják? azt felelte, hogy „bicsak”; a guittarera pedig azt, hogy „koboz.” A szegény tatár különben néha órahosszant merengve ül, és különösen azt nem érti, hogy mint lehet oly szűk öltönyt viselni, minő a magyar. Folyvást várja, hogy mikor lát legalább egyet — elrepedni, írja a „Pesti Hírnök.”

— Legközelebb a párisi „Moniteur” egy császári rendeletet tett közzé, mely szerint Renan a College de France-beli tanári állomását fölmentetik, s a császári könyvtár őrévé, s a kézirati osztály alelnökévé nevezetik ki. Renan a heber, chaldei és szíriai nyelv tanára volt; azonban két év óta, mint a minister mondja, „a kitűnő tudós a közjólétnek még most is fenforgó okainál fogva rendkívüli helyzetben van, a min segíteni kell.” Renan ugyanis csak egyetlen egyszer lépett tanszékére, s azóta nem volt szabad előadást tartania. Az „Opinion Nationale” megvan győződve, hogy Renan nem fogadja el az állomást, a melylyel megkínáltatott, s előre szerencsét kíván neki hozzá. „Oly férfiakat, kik azon tiszteletben részesülnek, hogy a tudomány és szabad gondolkodás képviselőinek tartatnak, hatalom szóval el lehet hallgattatni; azonban ők ezen erőszakot elviselik, de el nem fogadják. A gondolat pl. király, ki soha

sem köszön le." Renan csakugyan nem fogadta el az állomást, mit a miniszterhez intézett s a lapokban is megjelent szép levélben indokolt.

— Egy röpirat jelent meg Bécsben e cím alatt „Offenes Schreiben an Herrn Ludwig Kovács stb. von einem Serben Paul Zivkovics. Midőn e röpiratkat átfutottuk, gondolkodtunk rajta, va valjon írta hiszi-e saját állományát? hiszi-e, hogy jobb a pozitív törvényt oetroyval cserélni fel, s hiszi-e, hogy a Királyhágón tul, hol Európában a legalsóbb census van, s az 1848-diki intézmény szerint a követtküldési jog 30 ezer lélekszámhoz van kötve, a magyar elem többsége az országgyűlésen nem a népválasztás természetes kifolyása? Az iró a mostani nemzetiségi mania mellett buzogva külön akarja választani a nemzetiségeket s úgy képviseltetni, s minthogy ezt rendes törvényhozás útján a földkerekségen sehol sem lehet — vegyes lakók közt — kivinni, oetroy útján akarja kivitetni. Munkájának főcélja az, hogy Magyarország a Reichsrathban jelenjen meg, s ha a magyarok nem akarnak, fogjanak kezét a többi népességek mint Erdélyben történt, s határozatlan Magyarországi alkotmányra s jelene s jövője felett a magyar nemzet nélkül.

— Varasdmogyé közgyűlése a főispánoknak a megyei tiszteket föltöti fegyelmi hatalmát tárgyzást rendeltetve, mint alkotmánytalannak nézve azt határozta, hogy fölír ó Fel-ségehez, kérvén e rendelet fölfüggesztését az

országgyűlés egybehívására, s egy füst alatt kérvén magát az országgyűlés egybehívására is.

— A zágrábi Citaonitát a horvát-szlavon helytartótanács fölslazta.

Figyelmeztetés a kolozsvári kereskedőkhöz és iparosokhoz.

Valami nagy talentumu uri ember igénytelen nevetet használja föl, a mint halom, hogy megrendeléseket tegyen különböző iparcikkékből és iparosokat toborz, állítólag a hg. Milos számára.

Ha valósággal hg. Milos küldte volna, akkor nem volna szükség rá, hogy az én nevémmel takaródzék. Ezért óvakodjék tőle, a ki nem akar rászédetni.

Kolozsvárt, június 13. 1864.

Koos Ferencz,
ref. lelkész

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, jun. 9. Az alsóház mai ülésében Russel közölte, hogy az értekezlet azon nap a fegyverszünet tizen-negy nap meghosszabbítását elhatározta. Németország kezdetben ellenkezett, de aztán beleegyezését adta.

Az „Öst. Ztg.“-nak egy távirata szerint Austria és Poroszország az értekezlet 9-diki ülésén kinyilatkoztatták, hogy az ellenséges-

kedés, az újabb fegyverszünet lejártával, jun. 26-án ismét el fog kezdődni, ha addig egy bizonyos határvonal, vagy hosszabb tartamu fegyverszünet megállapitva nem lesz.

Francoziaország. Páris, jun. 10. Bizonyosnak mondják, hogy a három német felhatalmazottak az értekezlet mult hó 28-i ülésében elterjesztett indítványa, Schleswignek Dániától elszakítását illetőleg, egyszerűen azt az együttes nyilatkozatot is magában foglalja, hogy az Augustenburgi hercege elismertetése is a német szövetség részéről biztosítva van, miután a szövetség felhatalmazottja maga kifejezetten indítványozta és meg is nyerte a szövetségnek ez iránti beleegyezését.

A „Moniteur“ folyó hó 4-i esti lapjában a következő közlés olvasható: „Frankfurtból írják, hogy a két német nagyhatalmasság politikájának az augustenburgi hercege javára fordítása, mely minden esetre hízelt volt a másodrangú német államok véleményére nézve, általános bámolatot gerjeszt. Alig lehet fel-fogni az értekeket, melyek a bécsi s berlini udvarok közt azt az egyetértést idézték elő, mely amaz eredménnyel végződött. Az a részrehajlatlanság és mérséklettség, a mit III. Napoleon császár a dán-német viszály minden fahisában szüntelen tanusított, s a francia politika hűsége a népakarat tiszteltetésének elve irányában, Francoziaország számára folyvást megnyerik Németország hálás rokonszenvét.“

Törökország. Konstantinápoly, jun. 4. A „Journ. de Const.“ szerint a porta

tudára adatta Kuza fejedelemnek, hogy az általa végbe vitt legújabb cselekvényeket olybá nézi, mint nem történeteket. A fejedelem Konstantinápolyba menetele alkalmat szolgáltat neki, hogy a nemzetközi állapitványok legalsóbb is alakai megfektetésének okait a szuzerain udvar előtt felfejtse.

Ujabbak. Berlin, jun. 10. Az orosz császár s neje tegnap este Potsdamba érkeztek s a király a pályaudvarnál fogadta őket. A potsdami várkastélyban ment végbe a porosz királyi család tagjai s a mecklenburgi nagyhercege s neje részéről az üdvözlés. Ma délelőtt a tempelhofi mezőn nagyszertű díszszemle, ezután a narancsházban ebéd volt. Ő felségeik holnap reggeli 9 órakor utaznak el Darmstadtba.

— London, jun. 10. Az értekezlet legközelebbi ülése szerdán lesz. A tegnapi ülésben a fegyverszünet meghosszabbításán kívül az ügy békés elintézése felé alig történt valami.

Bécsibörze Junius 13-kán: Nemzeti kölcsön 80.50. 5% Metalliques 72.60. Bank-részvény 791.—. Hítel-részvény 195.50. Váltó Londonra 114.15. Ezüst 113.50. Arany 5.45.

1860-diki Állam kölcsön 97.20.

Junius 11-én: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 75.—. Erdélyi 72.60.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

2426.—1864.

(157)

(2—3)

Árverési hirdetmény.

Marosvásárhely sz. kir. város közönsége, a fels. kir. Főkörmányszéknek, idei május 24-ről 14,187 sz. alatt kelt magas leirata kapesában, ezennel közölni teszi, mikint ezen folyó 1864. év **július 22-kén** a tanácsház nagy teremében **delelőtt 10 órakor** nyilvános árverés útján folyó 1864-dik év július 22-től az 1865-ik év október utolsó napjáig terjedő időre, haszonbérbe adja a hidvámbházat, ehez kötött hidvámvételi joggal.

Miről vállalkozni kívánók előlegesen értesítettek, mikint az árverezés előtt a felkiáltandó 4400 o. ért. frtknak tiz száztoliat 440 o. ért. forintokban, az árverező bizottmány kezébe letenni, e föltt az idegenek erkölcsi és politikai magukviseléséről bízatos bizonyítványt felmutatni köteleztettek. Az árverezés bevégezésétől számítandó 8 napok alatt legmagasabb ígérte által haszonbérletnek elismert vállalkozó, az egész évi haszonbéri összeget felőr biztosítékot lesz köteles kimutatni, még pedig vagy minden teher nélküli és tizmentes helybeli fekvő jökban, a bétáblázás költségeit is hordozván, vagy szelvénynyel ellátott államkötelezvényekbe fektetve, de bérzei árban elfogadandó töképenzben, miről azonban kamatot a városi köönség nem fog fizetni.

Minék teljesítése után betett bánatpénzt a majorsági pénztárból rögön visszaveheti, más árverezők azonban bánatpénzüket az árverés bevégezéttel azonnal visszakapják. Az árverés egyéb pontjait egész terjedelmükben vállalkozni kívánók a tanácsház nagy teremében előlegesen is megtekinthetik.

M.-Vásárhelyi Tanács üléséből június 8-án, 1864.

Kiadta **Petri Sándor**, h. jegyző.

NEM HIVATALOS.

(159)

(1—3)

Eladó szőlő és gyümölcsös.

Brettfőben a közép lábban egy szőlő és egy gyümölcsös, egyik 1 hold 475 □ öl, másik 482 □ öl illő áron eladó. Az elsőben van éppen közöl tagas kalyiba, körülötte 15 válfaju cseresznye, szőlő pedig 70—80 válfaju, bortermő hely 100 vederre való. A másodikban csak gyümölcsfák vannak: 15—20 szilvafa, több barackfa, 15—20 darab cseresznye, és három sorban 90 körtvefa, a legépebb állapotban. Az elsőnek ára 700, az utolsó 200 oszt. forint. Értekezhetni iránta a **Széchenyi-téren** 64-ik szám alatt a tulajdonossal folyó hónap 25-éig.

(152)

(2—3)

Eladó ház és telek.

A rózsá- és kismesterutca szegletén 144 sz. alatt lévő **6 szobából és két konyhából álló ház és telek** örök áron eladó. Értekezhetni körm. jegyző Végh József ural piacszor 455 sz. alatt.

(154)

(3—4)

Mindenkinek tudásul!

Az annyira kedvelt 150 számból álló részvényekből, társasjátékra a biztosított, 14,811 nyerő számmal és 200,000, 150,000, 130,000, 120,000, 115,000 110,000 sat. valóságos ezüst forintos nyereményekkel ellátott nagy

Állam jutalom-sorshuzáshoz

még néhány rendelkezésre áll, és egy részvényre 5 hat részvényre 25 tizenhárom részvényre 50 o. é. ft készpénz beküldéséért azonnal bérmentesen megküldetnek. E részvények az államsorshuzás minden kisorolásra érvényesek, s a legközelebbi húzás **f. é. június 22-kén lesz.** Amár az első húzásokor a társas játéka már több nyeremény esett, az újonnan belépők még is egyenlően jogosítvák a korábbi részvényesekkel. Megrendeléseket bérmentesen kéri **Hensler Károly**, bankár, Majnai-Frankfurtban.

(153)

(3—3)

Bolt változtatás!

Alólirt teljes tisztelettel jelenti a nagy érdemi helybeli mint vidéki közönségnek, miszerint a már 3 év óta itt helyt létező **vas, nürnbergi és fűszer kereskedését**, egy **lisztraktárát**, az eddigi hidutcai boltját, a **nagy-piaczra** b. Bánfy-ház melletti **Tivoli** néven esmeretes Schütz József úr háza alatti **bolt helyiségbe tette át**, a midőn kereskedését újból szervezte, azt a legelső kézből jól ellátta, egy portékájának jóságáról is kezeskedik, ennél fogva bátorodik kereskedését a nagy érdemi közönség figyelmébe ajánlani, úgy annak látogatására felkérni. Kolozsvárt, június 1-jén, 1864.

NIK FERENCZ, kereskedő.

(158)

(2—3)

Eladó ház és telek.

A kül-magyarutczában **35 szám alatti ház- és telek**, az épület újonnan kijavítva, áll két lakosztályból — örök áron eladó. Bővebb felvilágosítást ad t. cz. Zakariás Antal úr szomszédos kereskedésében 34 ház szám alatt. Kolozsvárt, jun. 10-én, 1864.

Nvomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Mellékletek: 1) Vasúti térkép. 2) Előfizetési felhívás **Egy szép asszony története** című regényre.

Tudósítás ló tulajdonosokhoz.

A t. ló tulajdonos urak érdekében bátorkodunk őket a **Kwizda Ján. Ferencz** féle cs. kir. szabadalmazott **visszapótló folyadékra** (Restitutio Fluid) figyelmeztetni; azon rövid idő óta, hogy ezen folyadék cs. k. szabadalommal ló kintitette, élénk alkalmazásban részesül a császári államon kívül is, a mit egyedül meglepő szerencsés sikereinek köszönhet, s erre vonatkozólag következő átiratot küldünk:

Gyógyszerész **Kwizda János Ferencz** urnak Korneuburgban.

Különös meglegedésemre szolgál önnek tisztelet ur, egy új sikert jelentenem, a melyet díeséretesen ismert visszapótló folyadéka használatára eszközölt ólamban egy rokkant lovan.

Ez állat sebes lovaglás után kapott hűlés következtében igen veszedelmes gyuladásban szenvedett, s mind négy lába annyira szélhűdt volt, hogy csak nagy fáradsággal lehet az ólóból kivezetni.

En a lovat minden másodnap, erős dörzsölés után szalmával, lágy meleg vízben megmártott folyadékkal mosattam szenvedő részem, s lábait a csillóktól kezdve, e folyadékba mártott len ruhába göngyöltettem.

Az ezalatt beállott gyomorlást egy adag ünféle korneuburgi marhaporral igyekeztem csillapítani, a mi a legjobban sikerült.

A betegség 14 nap alatt, minden költséges gyógyszer kikertülésevel, alaposan meg volt gyógyítva. A ló ép oly szolgálatképes mint azelőtt volt, s e rendkívül egyszerű gyógyítást egy lovász-legény eszközölte.

A midőn önnek mint fellátóknak, őszinte köszönetet mondok, azt hiszem, hogy minden ló tulajdonos érdekében kimondhatom azo óhaját, miképp önnek visszapótló folyadéka valamint a korneuburgi marhapor is, soha egy istállóban sem hiányoznak.

Bécs február 28 1864.

(160)

(1—2)

egész tisztelettel,
PERGER A. F.

A **visszapótló folyadék** s a **korneuburgi marhapor** raktárai vannak:

Kolozsvárt: **WOLFF J.** gyógyszer. Szében: Zóhrer F.; Dézsen: Krémer Samu; Nagybányán: Popp S.; Szász-Régenben: Dietrich és Wachner; Tordán: Wolff Gábor és Wéics G. gyógyszer.; N.-Enyeden: Trajánovics Ede gyógyszer. unál.

Egy palack ára 1 ft 40 kr.

(151)

(3—3)

Hálanyilatkozat.

Alólírott 63 éves agg férj s több gyermekem lelkiismeretes kötelességüknek tartjuk és ismerjük a nagy közönség tudomására juttatni, miként istenben boldogult gondos nóm, s jó anyánk folyó év január havában 2000 forintig biztosította magát családjá részére az **Első magyar általános biztosító társaságnál** a díj fertály évenkénti fizetésére kötelezve magát, de alig az első fertályra fizethette a 31 forint díjt, mint 55 éves, folyó év március havában hirtelen elhalt, a t. társulat a kirett 2000 forint biztosító összeget, minden levonás nélkül, a helyszíni kiküldött életbiztosítási feltgyelő t. Polik János ur által május hó 28-kán kifizetett.

Midőn tehát a t. társaság pontos és tiszta eljárásáért a legforróbb hálánkat s köszönetünket nyilváníttuk, felbivünk mindenkit ez üdvös és jótékony czélú intézet tömeges pártolására, figyelmeztetvén arra is, hogy senki megtagarított félirelt, a bekövetkezett eshetőségre jobban nem kamatoztathatja, min ha életét családjá javára jutányos díjak mellett biztosítja, úgy kitűzött korra tökélt, mint nyugdíjat öreg napjaira.

Kelt Egeresen, május 28-kán, 1864.

Fekete Lázár m. k. és gyermekei.

Figyelmeztetés.

Alólírott bátor vagyok a nagy közönség tudomására juttatni, hogy valamint Magyarhon több vidéken tetemes biztosítások eszközöltettek általam, úgy Erdélyben körúrat kívánván tenni, azok, kik társaságunknál életbiztosítást akarnak kötni, jártas beavatottságom által a legszivesebben gyors kieszközlést nyerhetnek.

Kolozsvárt, június 1-én, 1864.

Polik János feltgyelő

az Első magyar ált. bizt. társaságnál.

(Biasini-szálloda vagy a főügynökségi irodában Kővári László urnál.)

Épp ma kaptam az újabb kiszámított nyeremény rész nélküli legolcsóbb biztosítási táblázatokat.

(24)

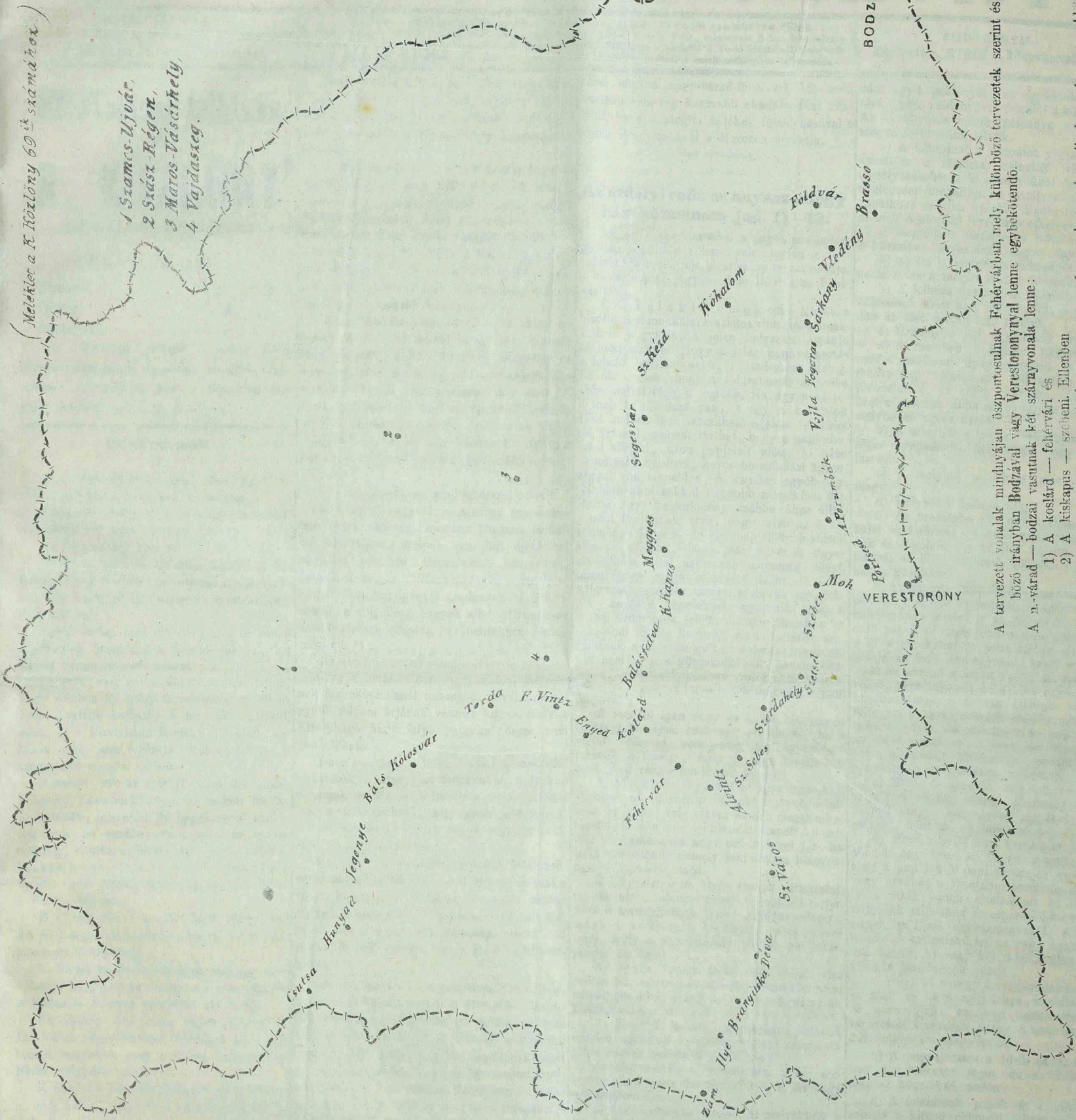
(5—12)

Alólírt ön magán valamint betegein sok év folytán tapasztalta, melyszerint fog orvos **POPP J. G. ur „anatherin szárvize“** nem csak a száj kellemetlen szaga ellen; hanem a fogak tisztasága és ép fenntartására is a legjobban szertül szolgál.

Bécs, július 4 én 1863.

SCHÄFFER AGOSTON lovag,
orvos-tudor, és a bécsi orvosi-kar tagja

- 1 Szamos-Ujvár,
2 Szász-Régen,
3 Maros-Vásárhely,
4 Vajdaszeg.

A tervezett vonalak mindnyájan összpontosulnak Fehérvárban, mely különböző tervezetek szerint és különböző irányban Bodzával vagy Verestoronyval lenne egybekötendő.

A n.-várad — bodzai vasútnak két szárnyvonala lenne:

1) A kiskapus — fehérvári és

2) A kiskapus — szekési. Ellenben

Az arad — szekesi — verestoronyi vagy az arad — szekesi — brassói csak egy, Alvincz és Fehérvár közti.